

Juubelijuttu Seenevanast

«Ei tea, kas see seen ikka on see... määrasin küll hoolega, peaks nagu klappima.» pöördub noor seeneuurija arglikult hallipäise poole. Tuleb tema, teine, kolmas, tulevad kümned — nii seeneteadlased kui seenesõbrad, ja nii juba aastakümneid. Autoriteet oli ta veerand aastasada tagasi, tookordsetele «rohelistele», autoriteet on ta ka praegu, nüüd juba ligi veerandsajalise staažiga seeneuurijatele.

«Eks vaatame järele, mis seal's on! Välimuselt peaks nagu klappima, aga tont teda

teab — ega see seeneasjandus meelakkumine ole, üllatusi igal sammul.» võtab kõnetatu kohe tuld, vaatab kelmikalt-muhedalt otsa ja juba ongi suurendusklaasiga asja juures. «Eh-ee, sõbrake, ei see ta küll ole, siin ju jalg tipust jahune, aga tollel peaks hoopis ebemeline olema, ja jahu lõhna tal ka pole... Mis ta päriselt olla võiks, kes seda paugupealt öelda julgeb, vaja veel uurida.» Ja seen rändab peavangutuse saatel kibekiiresti mahukasse sumadani, kus juba kümneid teisi ees. Nooruslikult karme samm viib jälle uusi otsima. Aga õige vastus on järgmiseks päevaks kindlasti käes!

«Nojah, mine võta nüüd kinni, jahune või ebemeline... ja see jahu lõhn ka.» arvab noor seeneuurija ebalevalt. Jah, aga kogemuste ees, millel poolesajandiline staaž, tuleb müts maha võtta! Ikkagi ligi 1000 seeneliiki — see juba on midagi!

Niisugune on MEIE SEENEVANNA, Tõnis Leisner, Loodusuurijate Seltsi tegevliige, Eesti parimaid seenetundjaid. 25. detsembril 1973 seisis ta oma elu kaheksakümneandal versta-postil, millest vähemalt pooled pühendatud amatöörina Eesti lehkseente uurimisele. Amatöörina? Kui formaalselt võtta, siis jah, sest päris elukutseks on ikkagi arstiamet. Sisuliselt on aga ka kutselise seeneteadlase tase ammugi auga välja teenitud. Eks sellest räägi arvukad seenartiklid ja osalemine seeneraamatute kirjutamisel. Omamoodi sümboolseks kujunes auväärse juubeli aastal ilmunud monograafia «Eesti pilvikud» — üle nelja aastakümne kestnud väsimatu uurimistöö vili autori lemmikseentest. Valmis käikkirjadena ootavad ilmumisejärge monograafiad Eesti narmasnuttidest ja vöödikutest.

«Ega laboratoorium ole see õige seeneuurimise koht, seent tuleb looduses jälgida, värskest peast,» ei väsi juubilar kordamast. Aastakümneid jälgimist, võrdlemist, kõrvutamist metsas, niidul, soos, alates ühistest seenetkedest Elmar Lepiku, Nikolai Witkowsky ja Valter Pärtelpojaga 20—30-ndatel aastatel Järveljal ja Tartu lähistel, hiljem Tallinna kandis ja mujalgi Põhja- ja Lääne-Eestis. Praegu ei oska Eesti Riikliku Loodusmuuseumi traditsioonilisi seenenäitusi, mille patrooniks on Tõnis Leisner juba aastakümneid olnud, ilma temata ettegi kujutada. Söögiseente tutvustamine ning mürgiste eest hoiatamine, seda on juubilar kogu aeg pidanud oma aukohuseks. Eks olnud ju tema see, kelle eestvedamisel 1938. aastal Tartus esimene seenenäitus Eestis teoks sai. Tõnis Leisneri reibast rändurisammu ja teravat uurija-

pillu on tundnud isegi kaugel Volgamaa metsad ja praeguseini on tema kogutud andmed ainukesed neist paigust. Kõige selle tulemus: tõeliste võtmetunnuste teadjana lehkseente tundmises ei ole Tõnis Leisnerile võrdset. Tihti on need võtmetunnused niisugused, mida pole veel trükitud üheski seeneraamatus.

Teie, meie lugupeetav Seenevana, pole

kunagi ametlikult olnud kellelegi õpetajaks. Tegelikult aga olete meile, noorema põlve mükoloogidele, seda oma tohutu praktilise teadmistepagasiga kogu aeg olnud ja olete ka edaspidi. Jätkugu Teil jõudu ja tervist uuteks otsinguteks ja leidmisteks seenemetsas ning oma küllusliku elutöö kokkuvõtmiseks!

Kuulo Kalamees